

TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI

ISSN: 0255-0644

2009 / 182
EYLÜL - EKİM

İstanbul 2009

Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi

ISSN: 0255-0644

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Sahibi

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Yazı İşleri Müdürü

Saadet Pınar YILDIRIM

Yayın Kurulu

- Prof. Dr. Salih AYNURAL (Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü)
- Prof. Dr. Gülçin ÇANDARLIOĞLU (Mimar Sinan Üniversitesi)
 - Prof. Dr. Mustafa ERKAL (İstanbul Üniversitesi)
 - Prof. Dr. Necdet ÖZTÜRK (Marmara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Dr. Arslan TERZİOĞLU (İstanbul Üniversitesi)
- Prof. Dr. Turan YAZGAN (İstanbul Üniversitesi)

Yayına Hazırlayan / Editör

Dr. İlyas TOPSAKAL

Dizgi: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yuluğ Tekin Dizgi Merkezi

İç Tasarım: Gökhan KAYA

Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, Hakemli, Uluslararası,
Sürekli İki Aylık İlmî Dergidir.

İletişim Adresi

Kemalpaşa Mah. Bukalıdede Sok. No: 4 Saraçhane İstanbul / TÜRKİYE

Tel: (0212) 511 10 06 pbx / Belgegeçer: (0212) 520 53 63

İnternet adresi: www.turan.org / e-posta: tdav@turandergisi.org - dizgi@turandergisi.org

Posta Çeki Hesabı: 141720 / Vakıflar Bankası Beyazıt Şubesi: 2002502

Baskı

Özrenk Matbaa : Davutpaşa Mah. İpek İş Hanı No: 6/18

Topkapı - İSTANBUL

Tel: (0212) 565 41 97

Ebsco Publishing

Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, Ebsco Publishing tarafından taranmaktadır. <http://www.ebscohost.com/titleLists/poh-coverage.pdf> adresinden takip edebilirsiniz.

Adedi

1 Yıllık Yurt Dışı Abonelik

**1 Yıllık Yurt İçi
Abonelik**

15 TL

85 \$ veya 65 Euro karşılığı Türk Lirası

90 TL

Yayın Hakem Kurulu

- Prof. Dr. Sacid ADALI • Prof. Dr. Hayati AKTAŞ • Prof. Dr. Yusuf ALPER
 - Prof. Dr. İ sengül BOLJUROVA • Prof. Dr. Viktor BUTANAYEV
 - Prof. Dr. Lütfi ÇAKMAKÇI • Prof. Dr. Svetlana ÇERVONOJE
 - Prof. Dr. Tınçtıbek ÇORATİGİN • Prof. Dr. Recai COŞKUN
 - Prof. Dr. Ayşegül DEMİRHAN • Prof. Dr. Gafitullina DİLARA
 - Prof. Dr. İsmail Hakkı DÜĞER • Prof. Dr. Süleyman ELİYARLI
- Prof. Dr. Feridun EMECEN • Prof. Dr. Birol EMİL • Prof. Dr. İnci ENGINÜN
 - Prof. Dr. Ahmet Bican ERCİLASUN • Prof. Dr. Mümin ERTÜRK
 - Prof. Dr. Vasili GAYFULİN • Prof. Dr. Reşat GENÇ
 - Prof. Dr. Abdülcebbar GÖKLENOV • Prof. Dr. Harun GÜNGÖR
 - Prof. Dr. Eyüp İSPIR • Prof. Dr. Günay KARAAĞAÇ
 - Prof. Dr. Şaban KARATAŞ • Prof. Dr. İbrahim KANYILMAZ
 - Prof. Dr. Naci KINACIOĞLU • Prof. Dr. Zekeriya KİTAPÇI
 - Prof. Dr. Bayram KODAMAN • Prof. Dr. Lev P. KURAKOV
 - Prof. Dr. Zeki KUŞOĞLU • Prof. Dr. Abdurrahman KÜÇÜK
 - Prof. Dr. Emine Gürsoy NASKALİ • Prof. Dr. Roza NESEPOVA
- Prof. Dr. Hikmet ÖKSÜZ • Prof. Dr. Mustafa ÖNER • Prof. Dr. Emin ÖZBAŞ
 - Prof. Dr. Türker ÖZDOĞAN • Prof. Dr. Metin ÖZKUL
 - Prof. Dr. Gültekin RODOPLU • Prof. Dr. Sabri SÜMER
 - Prof. Dr. Muratgeldi SÖVEGOV • Prof. Dr. İlhan ŞAHİN
 - Prof. Dr. Almas ŞAYHULOV • Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL
- Prof. Dr. Musa TAŞDELEN • Prof. Dr. Ramazan TAŞDURMAZ
 - Prof. Dr. İbrahim TATARLI • Prof. Dr. İsmail TATLIOĞLU
 - Prof. Dr. Mümtaz Turgut TOPBAŞ • Prof. Dr. Vahit TÜRK
 - Prof. Dr. Valentina TUGUJEKOVA • Prof. Dr. Selçuk ÜNLÜ
- Prof. Dr. Stefan VARBAN • Prof. Dr. İsmail YAKIT • Prof. Dr. Durali YILMAZ
 - Doç. Dr. Mustafa AYDIN • Doç. Dr. Veysel BOZKURT
 - Doç. Dr. A. Vecdi CAN • Doç. Dr. Yıldız KOCASAVAŞ
 - Doç. Dr. İbrahim TELLİOĞLU • Doç. Dr. Osman YORULMAZ
 - Doç. Dr. Mehmet YÜCE

Danışmanlar Kurulu

- Prof. Dr. Oktay ASLANAPA (İstanbul Üniversitesi)
- Prof. Dr. Nevzat ATLIĞ (İstanbul Teknik Üniversitesi)
- Prof. Dr. Bayhan ÇUBUKÇU (İstanbul Üniversitesi)
 - Sabiha TANSUĞ (Araştırmacı-Yazar / Etnolog)
- Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN (Erzurum Atatürk Üniversitesi)

İÇİNDEKİLER

ATATÜRK VE MİLLİ EGEMENLİK	
<i>Doç. Dr. Ömer Osman UMAR</i>	7
ATATÜRK DÖNEMİ KÜLTÜR POLİTİKALARI	
<i>Yrd. Doç. Dr. Mustafa TALAS</i>	31
İTTİHAT VE TERAKKİ'NİN KURULUŞU VE İLK FİKİR AYRILIKLARI	
<i>Arş. Gör. Dr. Mustafa OĞUZ</i>	45
AMERİKAN SİYASETİNDE TÜRKLER	
<i>Yrd. Doç. Dr. Hasan YAVUZER</i>	59
XX. YÜZYILIN SONUNDA KAPİTALİZMİN TEKRAR YÜKSELİŞİNDE ÖNEMLİ BİR ETKEN: KÜRESELLEŞME	
<i>Arş. Gör. Fikret ÇELİK - Arş. Gör. Kamil ŞAHİN</i>	85
ORTADOĞU VE KAFKASLARDA DİNİ VE SİYASİ TERÖRE KARŞI SELÇUKLU SULTANLARININ UYGULADIKLARI POLİTİKALAR	
<i>Yrd. Doç. Dr. Yaşar BEDİRHAN</i>	105
XIX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN BAĞDAT'TA KÖLEMEN HÂKİMİYETİNİ KALDIRMA TEŞEBBÜSLERİ	
<i>Dr. Süheyla YENİDÜNYA</i>	119
BOSTANCIBAŞI KAYIĞI VE BU KAYIĞIN İŞLEVİ	
<i>Dr. Murat YILDIZ</i>	165
ESKİGEDİZ'DE (KÜTAHYA) BAZI COĞRAFİ GÖZLEMLER	
<i>Doç. Dr. Mehmet Akif CEYLAN</i>	173

**KAZAK TÜRKLERİNDE YAŞ DÖNÜMÜ İNANÇ VE
GELENEKLERİ**

Yrd. Doç. Dr. Gökhan Tarıman CENİKOĞLU 187

**XVI. YÜZYILA KADAR AZERBAJCAN EDEBİYATI
EMİR HİDÂYETU'LLÂH VE DÎVÂNI**

Dr. Ahmet BÜYÜKAKKAŞ 205

CELAL ESAD ARSEVEN'İN MÛSİKÎ ÇALIŞMALARI ÜSTÜNE

Yrd. Doç. Dr. Fazlı ARSLAN - Doç. Dr. Oya Levendođlu ÖNER . 219

AMERİKAN SİYASETİNDE TÜRKLER

Yrd. Doç. Dr. Hasan YAVUZER*

ABD, dünya siyasetinin belirlendiği ve dünya siyasetine yön veren, bazılarına göre süper bazılarına göre de global bir güç olarak kabul edilmektedir. Birleşmiş Milletler başta olmak üzere pek çok uluslararası kuruluşun merkezi Amerika'da bulunmaktadır. Rusya'nın parçalanması ve eski gücünü kaybetmesi üzerine tek kutuplu hale gelen dünyada ABD'nin sözü daha çok geçmekte, etkinliği de daha güçlü hissedilmektedir.

Böyle bir ülkede siyaset yapmak veya siyasi bir güç olmak büyük önem arz etmektedir. Ancak, kurulduğu günden bu zamana kadar hiçbir dönemde Türkler ABD siyasetinde etkin olamamıştır. Yakın gelecekte de böyle bir ihtimal görünmemektedir.

Anahtar kelimeler: Amerika Birleşik Devletleri, Türkiye, Amerika'daki Türkler, Amerikan Siyasetinde Türkler, Türk-Amerikan ilişkileri.

Turks In American Politics

The United States of America is considered the pioneer of world politics and has been defined by some as a superpower and by others as a global power. With the United Nations at the forefront, most international organizations are centered in America. Ever since the fall of Russia the United States of America has become the only polarized nation to gain acceptance as a main source of guidance; its strength is felt throughout the world.

In a country such as this it is important to participate in politics and to be a strong political force. However, from the time of its inception to present day the Turks have not been able to be effective in American politics. This condition is not expected to change in the near future.

Key words: United States Of America, Turkey, Turkish-Americans, Turks In American Politics, Turkish-American Relations.

* Nevşehir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi.

Giriş:

Amerika Birleşik Devletleri 9.83 milyon kilometre kare yüz ölçüme¹ ve 2008 tahmini rakamlarına göre 304.059.724², 24 Temmuz 2009 tahmini rakamlarına göre de 306.991.634 nüfusa sahiptir³. ABD demokratik bir yönetim biçimini seçmiş ve Cumhuriyet ile yönetilen bir ülkedir. 50 eyaletten oluşmaktadır⁴. Başkent Washington DC'dir ve ülke genelinde Washington DC özel bir konuma sahiptir.

ABD'de iki partili bir siyasi yapılanma bulunmaktadır. Bunlar 1824 tarihinde kurulan Democratic Party-Demokratik Parti ve 1854'de kurulan Republican Party-Cumhuriyetçi Parti'dir⁵. Bunun dışında küçük başka partiler de bulunmasına rağmen⁶ bu partiler ABD tarihinde hiçbir zaman siyasi bir güç olamamış ve iktidara gelememiştir. Yakın gelecekte böyle bir güç olma ihtimalleri de gözükmemektedir.

ABD dünya siyasetinin belirlendiği ve dünya siyasetine yön veren, bazılarına göre süper bazılarına göre de global bir güç olarak kabul edilmektedir. Birleşmiş Milletler başta olmak üzere pek çok uluslararası kuruluşun merkezi Amerika'da bulunmaktadır. Rusya'nın parçalanması ve eski gücünü kaybetmesinden sonra tek kutuplu hale gelen dünyada ABD'nin sözü daha çok geçmekte, etkinliği de daha güçlü hissedilmektedir.

Böyle bir ortamda Amerikan siyasetinde etkili olabilmek için bütün dünya milletleri bir yarış içerisinde. Bunun için ABD'de yaşayan göçmenler ülkeleri için en önemli bir güç olarak görülmektedir. Buna ilave olarak tüm devletler gerek ülkelerinin tanıtımı gerekse lobi faaliyetleri için milyon dolarlar harcamakta, bu amaçla her türlü imkân kullanılmaya çalışılmaktadır.

Göçmenler ülkesi olarak adlandırılan Amerika Birleşik Devletlerinde dünyanın hemen her yerinden insanlar yaşamaktadır. Kesin sayıları tespit edilememiş olmasına rağmen ABD'de 400.000 civarında Türk'ün yaşadığı tahmin edilmektedir⁷. Bu çalışmada, global bir güç olan ve dünya siyaseti-

¹ http://en.wikipedia.org/wiki/United_states#Etymology, (26.07.2009).

² http://factfinder.census.gov/servlet/SAFFPopulation?_submenuId=population_0&_sse=on, (23.07.2009).

³ <http://www.usa.gov>, (23.07.2009).

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/United_states#Etymology, (17.07.2009).

⁵ <http://www.america.gov/st/washfile-english/2007/January/20070109140913HMnietsua0.1988794.html>, (20.07.2009)

⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Elections_in_the_united_states, (20.07.2009).

http://tr.wikipedia.org/wiki/2008_ABD_ba%C5%9Fkanl%C4%B1k_se%C3%A7imleri, (26.07.2009).

⁷ Hasan Yavuzer; "Amerika'daki Türkler ve Kurmuş Oldukları Türk Dernekleri" *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, zfwf vol. 1, No 1 (2009).

ne yön veren Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan Türklerin Amerikan siyasetindeki yeri ve etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, ABD'de yaşayan Türklerin Türk-Amerikan ilişkilerinin, bugünü ve geleceği hakkındaki düşünce ve kanaatleri de tespit edilmeye çalışılacaktır.

Çalışma, Amerika Birleşik Devletleri'nin başkenti Washington DC. ile buraya en yakın eyaletlerden olan Maryland ve Virginia da yaşayan Türkleri kapsamaktadır. Bu sınırlar dahilinde hazırlanan makalede ABD genelindeki Türklerin siyasi durumu ile Avrupa ülkelerindeki Türk nüfusun politik arenadaki genel durumu hakkında da bilgi verilecektir.

Bu çalışmadaki verilerin değerlendirilmesinde sosyal bilimlerde kullanılan çeşitli tekniklerden⁸ yararlanılmıştır. Çalışma, belirtilen bölgede yaşayan Türklere uygulanan anket, yapılan mülakat ve gözlem yoluyla elde edilen bilgiler ile gerçekleştirilmiş, konuyla ilgili diğer kaynaklardan elde edilen bilgiler ile desteklenmiştir. Tamamen ampirik verilere dayanan bu çalışmayı yapmadan önce 1998-2003 yıllarında beş yıl süre ile bölgede kalınmış, bu süre içerisinde bulunulan konum gereği araştırma alanına giren Washington DC, Maryland ve Virginia'da yaşayan Türkler ile hep iç içe ve çoğu zaman da beraber olunmuştur. Buna ilave olarak o tarihlerde mevcut olan Türk derneklerinin birçok etkinliğinde yer alınmış ve pek çok konuda kendilerine destek verilmiştir. Bu çalışmayı gerçekleştirmek üzere 2008 Haziran-Ağustos aylarında tekrar adı geçen bölgeye gidilerek anket uygulaması ile diğer çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma; daha önce tesis edilmiş olan sıcak ve samimi ilişkilerin sağlamış olduğu bir güven ortamının yanı sıra, ABD'de yaşayan Türk halkı ve dernek yöneticilerinin büyük desteği ile yürütülmüştür.

Bu çalışmayı yaparken gerçekleşme sırasına göre önce Turkish American Community Center (TACC) tarafından Maryland'da, sonra da American Turkish Association of Washington, D.C (ATA-DC) tarafından Virginia da düzenlenen iki ayrı pikniğe iştirak edilerek hem anketlerden bazıları doldurulmuş, hem de bazı mülakatlar yapılmıştır. Washington Metropolitan Area'da bulunan American Turkish Association of Washington, D.C (ATA-DC), Assembly of Turkish American Associations (ATAA), The Maryland American Turkish Association (MATA), Turkish American Community Center (TACC), Rumi Forum, American Turkish Friendship Association (ATFA), Maryland Turkish American Inhabitants (MARTI), Atatürk Society of America (Atatürkçü Düşünce Derneği), Washington Turkish Women's Association (Washington Türk Kadınlar Derneği) gibi

⁸ Niyazi Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Alkım Yayınevi, 7. Baskı, İstanbul 1995; Sami Güven, *Toplum Biliminde Araştırma Yöntemleri*, Ezgi Kitabevi Yayınları, 6. Baskı, Bursa 1996; Orhan Türkoğan, *Bilimsel Değerlendirme ve Araştırma Metodolojisi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1995; Nilgün Çelebi, *Sosyal Bilimlerde Yöntem*, Aba Yayınları, Konya 1996.

sivil toplum örgütleri ve yöneticileri ile irtibat kurularak ankete destekleri sağlanmıştır. Anket çalışmasının yürütüldüğü bölgedeki Türk iş adamları ile görüşülerek onların işyerlerine anket formları bırakılarak lokantacı, kuaför, market sahibi, mermerci ve diğer işyerlerine gelen Türklerin de ankete katılımları sağlanmıştır. Türk toplumunun buluşma ve kaynaşma yeri olması bakımından, önemli bir mekân olan, çalışma bölgesindeki üç eyaletin ilk ve resmi görevlisi bulunan tek camisi olma özelliğine sahip, Maryland'deki Türk camisine gidilerek ibadet ve diğer etkinlikler için gelen erkek ve bayanlarla görüşmeler yapılmış, onların da anket doldurmaları sağlanmıştır. Bireylerin doldurduğu anketlerdeki bilgilere ilave olarak yukarıda isimleri sayılan sivil toplum örgütlerinin yöneticileri ile görüşüp mülakatlar yapılarak kendi çalışmaları hakkında bilgiler alınmıştır.

Anket çalışmasında, değerlendirmeye uygun bulunan anket cevaplarını dolduran 363 kişi doğum yeri itibariyle Türkiye'deki 63 ilimize, Türkiye dışından da başta ABD olmak üzere Almanya, Danimarka, Kıbrıs, Suudi Arabistan, Makedonya ve Çin doğumlu kişiler olduğu belirlenmiştir. Tamamen heterojen bir kitlenin iştiraki ile gerçekleşen bu anket uygulaması ve anket verilerinin Washington DC. Maryland ve Virginia'da yaşayan Türk toplumunu temsil etmesi bakımından, sayısal olarak olmasa da, bir fikir vermesi bakımından her kesimdeki Türk toplumunun genel durumunu yansıttığı düşünülmektedir.

Gerçekleştirilen bu çalışma Washington DC, Maryland ve Virginia da yaşayan Türklerin Amerika siyasetindeki yerleri ile ilgili olarak yapılan ilk çalışma özelliği taşımaktadır. Bu bakımdan çalışmanın, alanında büyük bir boşluğu dolduracağı düşüncesinin yanında, yönetici kademesinde bulunanlara da çalışmalarını gözden geçirme fırsatı vermesi ve geleceğe yönelik planlarında kendilerine bir yol haritası çizmesi gibi amaçlara hizmet edeceği düşünülmektedir. Bütün bunların ötesinde, daha sonra yapılacak diğer çalışmalara kaynak olması bakımından da önemli bir çalışma olacağına inanılmaktadır.

1. Amerika'da Yaşayan Türklerin Amerikan Siyasetindeki Konumu:

Endüstrileşmenin doğal bir sonucu olarak, şehirden şehre, ülkeden ülkeye, kıtadan kıtaya nüfus hareketlilikleri söz konusu olmaktadır. Bir anlamda adına göç denilen bu durum sosyal bir olgudur⁹. Ülkeden ülkeye ve kıtadan kıtaya göç sonucu ortaya çıkmış olan Amerika'daki göçmen grupları arasında yer alan Türkler de, endüstrileşme sonucu meydana gelmiş olan işgücü açığını kapatmak amacıyla Türk nüfusun Türkiye'den Amerika'ya hareketi neticesinde, oluşmuş sosyal gruplardandır.

⁹ Ali Rıza Abay, "Göçmenlerin Şehir Algısı ve Şehirleşmelerinin Gecikme Sebepleri (İstanbul Örneği)", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, Kasım-Aralık 2003, Sayı: 147, s. 163.

Türkiye’de zorunlu ihtiyaçlarını idame ettiremeyecek durumda olan insanların başka ülkelere ve kıtalara göç etme serüvenleri büyük oranda 1960’lı yılların ikinci yarısından itibaren başlamıştır. İleri düzeyde gelişmiş ülkelerin endüstrileşme sonucu ortaya çıkan işgücü ihtiyaçları için, daha önceleri sömürge kolonilerini kullandıkları bir realitedir¹⁰. Sömürgecilik yapmakta gecikmiş olan veya yapamamış olan ülkeler ise gönüllü göçmenler ve sığınmacılar ile bu ihtiyaçlarını temin etme yolunu seçmişlerdir. Amerika’da bu tür ülkelerden biridir.

Amerika’ya göçmen olarak gelip yerleşmiş Türkler uzun yıllar siyasetten uzak kalmışlar, siyaset ile ilgilenenler ise sadece taraftar veya sempatizan olarak rol almışlardır. Büyük çoğunluk gerek yerel gerekse genel bazda aktif siyasetin içerisinde yer almamıştır. Zamanla bazı partilere üye olarak varlıklarını hissettirme yoluna gidenler olmuş, vatandaşlık haklarını elde eden ve oy kullanma hakkı kazanan Türklerden büyük bir kısmı bu haklarını kullanarak Amerikan siyasetinde tercihlerini ortaya koymaya başlamışlardır.

Türk derneklerinin kurulması¹¹ ve Türklerin organize olmaya başlaması¹² ile hem vatandaş olma hem de oy kullanma konusu gündeme daha çok gelmeye başlamıştır. Kıbrıs ve Ermeni meselesi başta olmak üzere Türkleri ve Türkiye’yi ilgilendiren konularda yaşanan gelişmeler onları siyaset ve siyasi konular ile daha fazla ilgilenmeye yöneltmiştir.

Siyasi arenada parti üyeliği ve oy kullanma süreçlerinden sonra 2000’li yılların başında Türklerin Amerikan siyasetindeki konumları ile ilgili bir başka önemli gelişme daha yaşanmıştır. 2002-2004 yıllarındaki Assembly of Turkish American Associations (ATAA) başkanlığı döneminde Ercüment Kılıç’ın gayretleri ile Türk gençlerinin Amerikan siyasetini öğrenmeleri ve siyasetin içerisinde yer alma konusunda ciddi adımlar atılmıştır. Bu girişim ile Amerikan siyaseti yerinden ve erbabından öğrenilmeye çalışılmıştır. Bunun sonucu olarak belirli sayıda da olsa Türk gençlerinin Amerikan Kongresi’nde stajyer olarak çalışması ve Amerikan siyasetinin daha yakından takip edilmesi yoluna gidilmiştir¹³. Takip eden yıllarda bu konuya daha da önem verilmiştir. Türk Amerikan Dernekleri Asamblesi (ATAA) başkanlık görevini Nurten Ural’dan devralan mevcut başkan Günay Evinç konuyla ilgili olarak “ATAA olarak en büyük amacımız Amerika’da yaşayan Türklere eyalet ve kongre seviyesinde politik eğitim vermek ve bilinç oluşturmaktır”¹⁴ demektedir.

¹⁰ Halil Erdemir, “Türkiye’den Federal Almanya Cumhuriyeti’ne İşçi ve Beyin Göçü”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, Mart-Nisan 2004, Sayı: 149, s. 167-168.

¹¹ <http://www.atadc.org>, (12.07.2009).

¹² <http://www.ataa.org>, (15.07.2009); <http://tadf.org>, (15.07.2009).

¹³ Ercüment Kılıç, *Sahibinden Satılık Amerika*, Babil Yayınları, İstanbul 2008, c. 1, s. 20.

¹⁴ <http://www.turkishforum.com.tr/tr/content/2008/11/18/mccain-ile-obama-arasindaki-turkler/>, (20.07.2009).

1.1. Türklerin Vatandaşlık ve Green Kart Durumları

Amerika'daki seçimlerde oy kullanabilmek için ABD vatandaşı olmak, 18 yaş ve üzerinde bulunmak şartı aranmaktadır. Seçilme şartları ise seçilecek göreve göre değişiklik arz etmektedir¹⁵. Amerika'da doğmuş olanlara ABD vatandaşlığı verilmektedir. Bunların belirli yaşa gelmeleri ve belirli şartları taşımaları halinde seçme ve seçilme hakları bulunmaktadır¹⁶. Bunun dışında sonradan kazanılacak ABD vatandaşlığı için ciddi bir süreç gerekmekte, green kart aldıktan beş yıl sonra vatandaşlık için müracaat edilebilmektedir.

Süre dolduktan sonra yapılan müracaatlarda gerekli inceleme ve mülakat sonuçlarına göre de vatandaşlık verilmektedir. Türklerin bir kısmı ABD vatandaşlığını almış, hem Türk hem de ABD vatandaşı olarak yaşamaktadır. 400.000 civarında Türk'ün yaşadığı varsayılan ABD'de 100.000 civarında Türk'ün oy kullanma hakkı bulunduğu ileri sürülmektedir¹⁷. Anketimize katılan Türklerin bir kısmının ABD vatandaşı olduğu, bir kısmının green kart sahibi bulunduğu, diğer bir kısmının da vatandaşlık veya green kart işlemlerinin devam ettiği anlaşılmaktadır. Green kart sahibi olanlar seçme ve seçilme dışındaki konularda Amerikan vatandaşlarının sahip olduğu tüm haklara sahip olmaktadır¹⁸.

Washington DC., Maryland ve Virginia da yaşayan Türkler için uyguladığımız anket çalışmamızda anketimize katılan anketörlerden % 35.5 ABD vatandaşım, % 27.3 green kartım var, % 1.9 vatandaşlık işlemle-
rim devam ediyor, 7.4 green kart işlemlerim devam ediyor cevabı vermiş-
tir. Seçeneklerdeki bu alternatiflerden hiçbiri cevabını verenler % 27.8
olmuştur. ABD vatandaşı olanlar ile vatandaşlık işlemleri devam edenler
% 37.4, green kartı bulunanlar ile green kart işlemleri devam edenler %
34.7 gibi bir orana tekabül etmektedir. Vatandaşlık işlemleri devam
edenler ile green kart sahibi olanlardan bir kısmının yakın bir zamanda
vatandaşlık haklarını elde edeceği kabul edildiğinde ciddi oranda bir
Türk nüfusun bundan sonraki Amerikan seçimlerinde oy kullanabileceği
gözükmektedir.

¹⁵ <http://www.usconstitution.net/const.html#Am14>, (20.07.2009).

¹⁶ <http://www.usconstitution.net/const.html#Am14>, (20.07.2009).

¹⁷ <http://www.turkishforum.com.tr/tr/content/2008/11/18/mccain-ile-obama-arasindaki-turkler>, (20.07.2009).

<http://www.newsweekturkiye.com/haberler/detay/13677/McCain-ile-Obama-arasindaki-Turkler>, (28.07.2009).

¹⁸ <http://www.amerikanvizesi.com/?gclid=CIOM4OC-8ZsCFQUUzAodWAKk-A>, (23.07.2009).

Vatandaşlık ve Green Kart Durumu

	Katılan kişi	%	Geçerli %	Birikimli %
Vatandaşım	129	35.5	35.5	35.5
Green kartım var	99	27.3	27.3	62.8
Vatandaşlık işlemlerim devam ediyor	7	1.9	1.9	64.7
Green kart işlemlerim devam ediyor	27	7.4	7.4	72.2
Hiç biri	101	27.8	27.8	100.0
Toplam	363	100.0	100.0	

1.2. Parti Üyeliği ve Seçimlerde Oy Kullanma

Washington Metropolitan Area'da yaşayan Türklere uyguladığımız ankette hangi partiye üye olduğunun cevabı istenmeden bir siyasi partiye üye olup olmadıkları sorulmuş, alınan cevapta ABD'de bir siyasi partinin üyesi olduğunu bildiren Türklerin oranı % 6.1 olarak tespit edilmiştir. Hiçbir parti ile irtibatının olmadığını söyleyenler % 29.2, seçimlerde oy kullanıyorum diyenler % 17.0, oy kullanma hakkım olduğu halde oy kullanmıyorum diyenler % 4.5, oy kullanma hakkı olmayanlar ise % 43.2 olarak belirlenmiştir.

Bir parti üyesi olduğunu beyan edenler % 6.1 gibi oldukça düşük bir rakama tekabül etmektedir. Üye olarak hiçbir parti ile irtibatı olmayan ancak oy kullanma hakkı bulunan ve oy kullanan Türklerin de var olduğu tespit edilmiştir. Herhangi bir parti üyesi olmamasına rağmen oy kullandığını beyan edenlerin oranı % 17.0 olarak tespit edilmiştir. Parti üyesi olanlar ile herhangi bir partiye üye olmadığı halde seçimlerde oy kullananların toplamı % 23.1 olduğu gözükmektedir. Bu soruyu cevaplarırken bazı anketörlerin hem parti üyesi, hem de oy kullanma hakkım var seçeneğini beraber kullanmış oldukları görülmüştür.

Bu rakamlar Türklerin oy potansiyelinin her halükarda düşük bir oran olarak dikkat çekmektedir. Hiçbir siyasi parti ile irtibatı olmayanlar, oy kullanma hakkı bulunmayanlar ve oy kullanma hakkı olduğu halde oy kullanmayanların oranı % 76.9 olmaktadır. Bu sonuca göre çok yüksek oranda bir Türk nüfus seçimlerde oy kullanmıyor veya kullanmıyor demektir. Ciddi bir oy potansiyeli olmayınca Türkler, siyasilerin ilgisini çekmemekte, çekse de fazla bir önem arz etmemektedir. Bu durum Türklerin ABD siyasi hayatında pasif bir duruma düşmesine sebep olmaktadır.

Parti Üyeliği ve Oy Kullanma Bakımından Türkler

	Katılan kişi	%	Geçerli %	Birikimli %
ABD'de bir partinin üyesiyim	22	6.1	6.1	6.1
Hiçbir parti ile irtibatım yok	105	28.9	29.2	35.4
Seçimlerde oy kullanmıyorum	61	16.8	17.0	52.4
Oy kullanma hakkım olduğu halde oy kullanmıyorum	16	4.4	4.5	56.8
Oy kullanma hakkım yok	155	42.7	43.2	100.0
Toplam	359	98.9	100.0	
Cevapsız	4	1.1		
Toplam	363	100.0		

Bir partinin üyesi olduğunu beyan eden toplam 22 kişinin 6'sı kadın, 22'si erkek katılımcı olduğu tespit edilmiştir. Hiçbir parti ile irtibatım yok diyenlerin 45'i kadın, 60'ı erkek, seçimlerde oy kullanıyorum cevabı verenlerin 25'i kadın, 36'sı erkek olduğu belirlenmiştir. Oy kullanma hakkı olduğu halde 4 kadın ile 12 erkek oy kullanmadıklarını bildirmiş, anketimize katılanlardan 68 kadın ile 87 erkeğin oy kullanma hakkına sahip olmadığı anlaşılmıştır.

1.3. Türklerin Siyasi Tercihleri

Amerika'daki Türklerin siyasi tercihleri ve Amerika'daki partilere bakışını göstermesi açısından yaşadığım bir hatıra ile sözlerime başlamak istiyorum. 2000 yılındaki başkanlık seçimlerinin yapıldığı dönemde Amerika'da bulunuyor ve Maryland'de ikamet ediyordum. Seçimin heyecanlı bir dönemi idi. Benim de Amerika'da geçirdiğim ilk seçim idi. Demokratların adayı Al Gore ile Cumhuriyetçilerin adayı George W. Bush yarışıyordu. 50 seneye yakın bir süredir ABD'de yaşayan ve Amerikan vatan-daşı olan bir Türk mühendis Ali Tangören ile beraberdik. Kendisine "bu partilerden veya adaylardan hangisinin kazanması buradaki Türkler ve Türkiye için daha iyi olur" diye sordum. Gerçekten bir merak vesilesiyle sorduğum bu soruya aldığım cevap çok ilginç oldu. "Hocam Amerika'da devletin bir politikası vardır. Kim gelirse gelsin o politikanın dışında yapacağı çok fazla bir şey yoktur. Onun için hangisi gelirse gelsin değişen çok fazla bir şey olmaz" dedi. ABD'de bulunduğum süre içerisinde bu kanaatte olan pek çok kişi ile karşılaştım. Bununla beraber yaşanan süreçte her iki partiden biri tercih edilme ve ona göre hareket edilme durumundaki tespitlerimiz şöyle olmuştur.

New York'taki Türk Amerikan Dernekleri Federasyonları Başkanı Kaya Boztepe "Amerika'daki Türklere bakarsak, -dışarıya ilan etmesek de- demokrat kongre üyelerine desteğimiz oldu. Ancak başkanlık için tahminim Cumhuriyetçilere daha yakın durulduğu ve bu partiye oy verileceği

şeklinde” demektir. Boztepe’ye göre ABD’deki Türk seçmenler yakın geçmişte büyük ölçüde Cumhuriyetçilere oy verirken, 2008 başkanlık seçimlerinde belki de ilk defa hangi adaya veya hangi partiye oy verecekleri konusunda çok bölünmüş durumdadırlar¹⁹. 2008 seçimlerinde Demokrat parti adaylarından hem Hilary Clinton hem de Barak Obama seçim sürecinde Ermeni oylarını alabilmek için *Ermeni Soykırım İddialarına* destek vermiştir. Her iki aday da başkan seçildiği takdirde Ermeni Diasporası’nın iddialarına destek olacaklarını her platformda dile getirmişlerdir. Bu durum George W. Bush dönemindeki ABD siyasetini tasvip etmeyen ve bir arayış içerisinde olup demokratları desteklemeye karar veren pek çok Türk seçmeni zor durumda bırakmıştır. Her iki parti de gelinen nokta Türk kökenli seçmenlerin kendilerine göre iki kötüden birisini tercih etme veya hiç oy kullanmama durumu ile karşı karşıya kalmalarına sebep olmuştur. Türk derneklerinden Kuzey Teksas Türk Amerikan Derneği Başkanı Şaduman Gürbüz, “*bu seçimlerde yüzde yüz memnun olmadığımız bir kararla McCain’e destek vermeyi kararlaştırdık*”²⁰ demektir. Gerçekten zor bir süreçten geçmelerine rağmen verilerden Türklerin büyük bir kısmının demokratları desteklediği, azımsanamayacak bir oranda da Cumhuriyetçileri destekleyenler olduğu görülmektedir. Bunda ezilmiş toplumun içinden gelen siyah aday Barak Obama’nın aday olması ile Bush döneminde kötüye giden ekonomi ve tehlikeye atılan dünya barışının önemli rolü olduğu varsayılmaktadır. Obama bu seçimde tepki oylarını almıştır. Görüştüğüm Türklerden bazıları Barak Hüseyin Obama’nın seçim kampanyaları döneminde Ermeniler lehine söylediği bazı söylemlerden dolayı üzüldüklerini belirtmişlerdir. Buna rağmen pek çok Türk bu sözleri seçim atmosferinde söylenmiş sözler olarak değerlendirmiş ve kendisini desteklemiştir. Bu sonuç anket verilerimizde de görülmüş, Türklerin büyük bir kısmı Barak Obama’yı ve onun partisi Demokratları desteklemiştir.

4 Kasım 2008 tarihinde yapılan başkanlık seçiminde demokratların siyah bir aday olan Barak Obama’yı aday göstermeleri ve onun performansı Amerika genelinde olduğu gibi dünya genelinde de olumlu bir intiba bırakmış ve tüm siyasi dengeleri alt üst etmiştir. Başta çalışma bölgemiz olmak üzere Amerika genelinde Türklerin bu süreçte nasıl bir politika takip ettiği hususunda kesin delillerimiz olmamakla beraber bazı Türk kuruluşların Cumhuriyetçi aday McCain’i destekledikleri, bazılarının da Barak Obama’yı destekledikleri ve onun kazanması için çalıştıkları bilinmektedir.

ABD’ye önceden gidenlerin büyük çoğunluğu Cumhuriyetçi partiyi desteklediği konusunda Türkler arasında genel bir kanaat bulunmaktadır.

¹⁹ <http://www.turkishforum.com.tr/tr/content/2008/11/18/mccain-ile-obama-arasindaki-turkler> (20.07.2009).

²⁰ <http://www.genç-düşünce.com/index.php/topic,66.msg66/topicseen.html>, (16.07.2009).

dır. Ancak, Demokrat başkan Bill Clinton'dan sonra Türklerin siyasi tercihlerinin değiştiği söylenmektedir. Oy kullansın veya kullanmasın Amerika'da araştırma bölgemizde yer alan Türk nüfusun % 15.9'ü Cumhuriyetçileri desteklediklerini bildirirken, % 45.8'i de Demokratları desteklediğini beyan etmektedir. Bu sonuç 2008 Kasım ayında yapılan seçimde Türklerin büyük oranda Demokratları desteklediği gerçeğini ortaya koymaktadır. Bunda George W. Bush yönetiminin politikaları ve başarısızlığının da önemli rol oynadığı varsayılmaktadır. Anketimizdeki bu soruyu cevapsız bırakanların % 4.4 olduğu görülmektedir. Yapılan incelemede cevap vermeyenlerin tamamına yakınının oy kullanma hakkı olmadığı, çoğunun da ABD'ye geliş süreçlerinin bir yıldan daha az bir süreye teka-bül edenler olduğu görülmüştür. Bu durum ABD'deki partiler ve siyasi durum hakkında henüz bir kanaat sahibi olamadıkları şeklinde yorumlanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde Cumhuriyetçiler, Demokratlar veya diğerleri seçeneğinden birisi değil de hiçbirini desteklemiyorum diyenlerin oranının da küçümsenemeyecek bir rakamda ve % 36.9 oranında olduğu gözükmektedir. Bu sonuç Türkler arasında ABD siyasetçileri ve siyasi partilerce takip edilen politikaların tasvip edilmediği şeklinde değerlendirilmektedir. Kıbrıs, Ermeni Meselesi ve Ortadoğu başta olmak üzere İslam ülkeleri ile ilgili konularda Amerikan'ın takip ettiği politikaların bu sonuçta etkili olduğu varsayılmaktadır. Ancak geride durup tasvip etmemek veya protesto edip oy kullanmamak yerine Türklerin siyasi partilerin çeşitli kadrolarında görev alarak veya seçimlerde sonuca etki edecek gayretler göstererek daha etkin olma yolunu denemesinde fayda görülmektedir.

Washington DC, Maryland ve Virginia'da yaşayan Türklere tarafımızdan yapılan ve Türklerin siyasal parti tercihlerinin sorulduğu anket uygulamasında çıkan sonuçlar şöyle olmuştur:

Siyasi Tercihleri Bakımından Türkler

	Katılan kişi	%	Geçerli %	Birikimli %
Cumhuriyetçiler	55	15.2	15.9	15.9
Demokratlar	159	43.8	45.8	61.7
Diğerleri	5	1.4	1.4	63.1
Hiçbiri	128	35.3	36.9	100.0
Toplam	347	95.6	100.0	
Cevapsız	16	4.4		
Toplam	363	100.0		

Anketimize katılanlardan 23 kadın, 32 erkek Cumhuriyetçileri desteklerken, 60 kadın, 99 erkek Demokratları desteklediklerini bildirmiştir. Hiçbirisini desteklemediklerini bildirenlerden kadınlar 58, erkekler 70 kişi olarak tespit edilmiştir. İkamet ettikleri eyalet bazında değerlendirdi-

ğimizde Cumhuriyetçi partiyi destekleyenlerden 10 Washington DC, 17 Maryland ve 28 Virginia, Demokratik partiyi destekleyenlerden 18 Washington DC, 74 Maryland ve 67 kişinin de Virginia da ikamet ettikleri belirlenmiştir. ABD vatandaşı olma, green kartı bulunma veya bu işlemleri devam edenler arasında yapılan tasnifte şu sonuçlara ulaşılmıştır. ABD vatandaşı olmuş Türklerden 30, green kartı bulunanlardan 13, vatandaşlık işlemleri devam edenlerden 1, green kart işlemleri devam edenlerden 2, henüz hiçbir işlemi devam etmeyenlerden 9 olmak üzere 55 kişi cumhuriyetçileri, 60 ABD vatandaşı, 42 green kartı olan, 4 vatandaşlık işlemleri, 15 green kart işlemleri devam eden, 38 kişide hiçbirini olmak üzere 159 kişinin demokratları destekledikleri belirlenmiştir. Medeni durumlarına göre yaptığımız araştırmada ise bekar 12, Türk ile evli 36, yabancı ile evli 4, eşi ölmüş dul 2, eşinden ayrılmış 1 olmak üzere 55 kişi cumhuriyetçileri, 38 bekar, 83 Türk ile evli, 20 yabancı ile evli, 8 eşi ölmüş dul, eşinden ayrılmış 10 olmak üzere 159 Türk'ün de demokratları destekledikleri tespit edilmiştir. 44 bekâr, 70 Türk ile evli, 13 yabancı ile evli, 1 eşinden ayrılmış olmak üzere 128 kişi ise hiçbirini desteklemediklerini beyan etmişlerdir.

1.4. Amerikan Siyasetinde Türklerin Etkinliği

Çok uluslu bir göçmenler ülkesi olan ABD'de değişik devlet ve milletlerden siyasi arenada yer alan ve önemli konumlara gelmiş kişiler bulunmaktadır. Bu süreçte Türk kökenli seçilmiş hiçbir milletvekili ve senatör olmadığı gibi 2000 yılına kadar senatör veya milletvekilliğine aday olan bir Türk de olmamıştır. ABD tarihinde ilk defa 2002 yılında benim de şahsen tanıdığım Osman Bengür isimli bir Türk, o tarihlerde ikamet ettiğim şimdi çalışma bölgem olan Maryland eyaletinin Baltimore şehrinden Demokrat Parti senatör adayı olmuş ve bu alanda bir ilki gerçekleştirmiştir. Amerika'daki Türk derneklerinin şemsiye kuruluşu olan ATAA öncülüğünde Türklerin ve Türk kuruluşlarının kendisini desteklemek için gayret göstermelerine rağmen Osman Bengür seçilememiştir. Amerika'da başkan, senato ve milletvekilliği seçimlerinde olduğu gibi eyalet yönetimlerinde de Türklerin etkin ve başarılı olamadıkları gözlenmektedir.

Çalışma alanımız olan Washington DC, Maryland ve Virginia da eyalet yönetiminde veya daha alt yerel yönetimlerde de Türk temsilciler bulunmamaktadır. İlk defa 2007 yılında İbrahim Uyar isimli bir Türk Maryland Valisi Martin O'Malley'in danışmanlığına getirilmiştir. Uyar'ın halen bu görevini devam ettirdiği, Maryland eyaletinde Türklerin sesini çeşitli platformlarda duyurmaya, taleplerini ilgililere iletmeye çalıştığı öğrenilmiş bulunmaktadır. Uyar, Maryland Üniversitesi Political Science mezunu olup Virginia Üniversitesi'nde doktora yapmaktadır. Bu danışmanlık görevinde henüz ciddi bir başarı elde edildiğini söyleme imkânı olmasa da bu bile Türkler arasında bir başarı olarak değerlendirilmektedir.

Daha önceden de belirtildiği gibi ABD genelinde Türk kökenli tek bir milletvekili veya senatör bulunmamaktadır. Bu durum ABD’de yaşayan Türklerin ilgili yerlere seslerini duyurmaları ve taleplerini iletmeleri konularında kendilerini olumsuz etkilemektedir. Türkiye ile Amerika arasındaki ikili ilişkiler başta olmak üzere, Rum ve Ermeni meselesi ile Kıbrıs gibi hassas konularda kamuoyu oluşturma ve siyasetçileri etkileme konusunda da yetersiz kalmalarına sebep olmaktadır.

Büyük oy potansiyeli siyasette her zaman önemli bir güçtür. Bu gücü elde edebilmek için iyi organize olmak ve imkânları iyi kullanabilmek büyük önem arz etmektedir. Güçlü kuruluşlar ve etkin faaliyetler başka yerde olduğu gibi Amerika’da da etkili olabilmektedir. Bunun yolu ise imkânları birleştirmekten ve aktif olarak çalışmaktan geçmektedir. Mevcut haliyle Türkler büyük oy potansiyeli olarak siyasette etkin olma imkânından yoksun gözükmektedir.

Assembly of Turkish American Associations (ATAA)’nın başkanı Günay Evinç, Amerikan siyasetinde etkin olmanın yoluna farklı bir açıdan yaklaşmaktadır. Evinç, Amerika’daki Türklerin oy potansiyeli bakımından olmasa da ekonomik destekleri ile Amerikan siyasetinde söz sahibi olabileceklerini şöyle dile getirmektedir. *“Türklerin asıl silahu oylan değil paralarıdır. Çünkü oy kullanma hakkı olmayan ama legal olarak Amerika’da yaşama izni olanlar ve yeşil kart sahipleri de kişi başına toplam 4 bin 600 dolar (2 bin 300 ön seçimlerde, 2 bin 300 başkanlık seçiminde) bağış yapabiliyor ve kampanyalarda gönüllü olarak çalışabiliyorlar. Türkler bu yolu denediklerinde ABD siyasetinde etkinliklerini daha da artıracaklardır.”*²¹ Başkan bu sözleriyle yüksek oy potansiyeli olmadığı için elde edilemeyen siyasi başarıya ulaşmak için Amerika’da özellikle seçim dönemlerinde yaygın olarak başvuru olan ekonomik güç ile elde etme yolunu göstermekte ve Türkleri bu tür kampanyaların içinde yer almaya çağırılmaktadır.

Evinç, Türklerin bu konuda yaptığı fedakârlığı ve verdiği ekonomik desteği de şu sözlerle dile getirmektedir. *“Amerika’daki Türklerin başkan adaylarına maddi desteği bu seçimde önemli boyutlara ulaşıyor. Ön seçimlerde toplanan bağış miktarı 1 milyon dolara yaklaştı.”*²²

Mesaisinin çoğunu ATA DC ve ATAA gibi Türk derneklerinde ve dernekler bünyesindeki sosyal aktivitelerde geçiren Oya Bain kendisi ile yaptığımız söyleşi de: *“Amerika’da Ermeni lobisinin çalışmalarını ve gücünü bildiklerini dile getirerek, Türklerin kendi davalarına daha fazla sahip çıkmaları, Türk kuruluşlarına destek olmaları, senatör ve milletvekillerine*

²¹ <http://www.turkishforum.com.tr/tr/content/2008/11/18/mccain-ile-obama-arasindaki-turkler>, (20.07.2009).

²² <http://www.turkishforum.com.tr/tr/content/2008/11/18/mccain-ile-obama-arasindaki-turkler>, (20.07.2009).

mektuplar ve mailler göndererek seslerini duyurmaları gerektiğini" ifade etmektedir. Türk dostu adaylara maddi destek sağlamak konusunda zaman zaman "fundraising-yardım kampanyası" düzenlediklerini dile getiren Bain, bunun önemini dile getirerek Türklerden bu konuda daha fazla destek beklediklerini söylemiştir. Bain'in bu sözleri Günay Evinç'in sözlerini desteklemekte, seçimlerde ekonomik destek verilerek Türk dostu adayların seçilmesine yardımcı olmaya çağırılmaktadır.

İlgililerin bu tür açıklama ve çağrılarına rağmen Washington Metropolitan Area'da yaşayan Türklere uyguladığımız ankette aldığımız cevaplar şöyle olmuştur. Amerika siyasetindeki etkinlikleri bakımından Amerika'daki Türklerin durumu çok yeterli diyenler % 3.7, yeterli diyenler % 16.1, az yeterli % 23.7 olarak belirlenmiştir. Amerika siyasetindeki etkinlikleri bakımından Türkleri yeterli bulup da çok yeterli, yeterli ve az yeterli diyenlerin toplamı % 43.5 olurken, yetersiz yanıt verenler % 56.5 gibi çok daha yüksek bir oran teşkil etmektedir. Yetersiz ve az yeterli diyenler beraber değerlendirildiğinde ise % 80.2 oranında bir Türk nüfus kendilerini ABD siyasetinde başarılı bulmamaktadır.

ABD Siyasetindeki Yeterlikleri Bakımından Amerika'daki Türkler

	Katılan kişi	%	Geçerli %	Birikimli %
Çok Yeterli	13	3.6	3.7	3.7
Yeterli	57	15.7	16.1	19.8
Az Yeterli	84	23.1	23.7	43.5
Yetersiz	200	55.1	56.5	100.0
Toplam	354	97.5	100.0	
Cevapsız	9	2.5		
Toplam	363	100.0		

Amerikan siyasetindeki etkinlikleri bakımından Türkleri anketimize katılan kadınlardan 5'i çok yeterli, 30'u yeterli, 34'ü az yeterli, 76'sı da yetersiz bulmaktadır. Anketimize cevap veren erkeklerden Türkleri Amerikan siyasetindeki etkinlikleri bakımından 8 kişi çok yeterli, 27 kişi yeterli, 50 kişi de az yeterli bulmuştur. Yetersiz bulanların ise 124 kişi olduğu anlaşılmıştır. Veriler hem kadınlar hem de erkeklerin Amerikan siyasetindeki etkinlikleri bakımından kendilerini yetersiz bulduklarını ortaya koymaktadır. Amerika'da kalma süresine göre yapılan değerlendirmede Türklerin Amerikan siyasetindeki etkinlikleri bakımından şu sonuçlar alınmıştır.

	Çok yeterli	Yeterli	Az yeterli	Yetersiz
1 yıldan az olanlarda	4	6	6	32
1-5 yıl arası	3	11	23	38
6-10 yıl	1	13	20	47
11-20 yıl arası	2	11	15	20
21 yıl ve üzeri	3	16	20	38

Bu veriler ABD'de kalma süresine göre Türk-Amerikan ilişkilerinin çok yeterli diyenlerin oldukça az, yeterli diyenlerde kısmi bir artış, az yeterli diyenlerde daha fazla bir artış olduğunu göstermektedir. Yetersiz yanıt verenler sorumuzda yer alan 5 ayrı grupta da en yüksek oranı teşkil etmiştir. Bu sonuç ABD'de yaşayan Türklerin her halükarda Türk Amerikan ilişkilerinde kendilerini yetersiz olarak değerlendirdiğini ortaya koymaktadır.

1.5. ABD'de Yaşayan Türklerin Türk Amerikan İlişkisi Konusundaki Kanaatleri

İki müttefik ülke olan ve her ortamda karşılıklı olarak dile getirilen bu müttefiklik ABD ve Türkiye açısından zaman zaman sorunlu dönemlerden de geçmektedir. Tarihi süreç içerisinde genellikle dostane ilişkiler içerisinde devam eden bu müttefiklik 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nda parasını ödediği halde Türkiye'nin satın aldığı silahları ABD'nin teslim etmemesi ve bu da yetmiyormuş gibi bir de Türkiye'ye karşı silah ambargosu uygulaması ciddi krize sebep olmuştur²³. O dönemde Amerikan Dış İşleri Bakanı'nın Ankara'ya yapacağı ziyaretin Türkiye tarafından iptal edilmesi²⁴ ve Türkiye başbakanı Bülent Ecevit'in "gölge etme ihsan istemem" sözü bu konuda gelinen noktayı tespit bakımından en çarpıcı örnek olarak durmaktadır.

Ermeni soykırım iddialarının ABD genelinde geldiği nokta ve ABD'nin Ermeni iddialarına verdiği destek yüzünden iki ülke ilişkileri sıkıntılı süreçlerden geçmiş, bu süreç halen canlılığını korumaktadır. ABD-Irak savaşında Türkiye'nin topraklarını ABD'ye kullandırma izni vermemesi ve görevdeki Ak Parti (AKP) hükümetinin bu konuda getirdiği hükümet tezeresinin mecliste red edilmesi Türk-Amerikan ilişkilerinde bir başka gerginlik sebebi olmuş, bunun üzerine ilişkiler ciddi oranda gerilmiştir. 4 Temmuz 2003 tarihinde Irak'ın Süleymaniye kentinde Amerikan askerlerince Türk askerlerinin başına çuval geçirilmesi gerginliği daha da artırmıştır. ABD'nin PKK'yı terör örgütü olarak kabul etmesine rağmen PKK terör örgütüne destek verdiği iddiaları ve dağdaki PKK örgütü üyelerine insani yardım adıyla yapılan yardımlarda onlara silah verdiği iddiaları ilişkilerde bir başka gerginlik konusu olmuştur. PKK yandaşlarına karşı Türkiye'ye tam destek vermeme konusundaki iddialar ile sarsılma noktasına gelmiştir. İsrail'in Filistin ve Lübnan'da yaptığı katliamlara ABD'nin göz yummasına rağmen Türk halkı ve hükümetinin bu konudaki duyarlılığı da bir başka gerginlik konusu olarak dikkat çekmektedir. Başkan George W. Bush ve yönetiminin başta Irak ve Afganistan olmak üzere

²³ Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1980)*, c. 1, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1991, s. 801-825.

²⁴ Kamran İnan, *Dış Politika*, Timaş Yayınları, 5. Baskı, İstanbul 2004, s. 70.

İslam ülkeleri ve Müslümanlara karşı uyguladığı politikalar da hem halk hem de hükümetler arasında ihtilaf konusu olarak yerini almıştır. Böyle bir ortamda siyasi bakımdan Türk-Amerikan ilişkisini ABD'de yaşayan insanlardan öğrenmek ve bu konuda onların görüş ve değerlendirmelerini almak için sorduğumuz sorulardaki seçeneklerin bizlere bir kanaat vereceği düşünülmüştür.

Türk-Amerikan ilişkilerinin sorulduğu anketimize çok iyi diyenler % 12.7, her an değişebilir diyenler % 47.6, Türk-Amerikan ilişkileri görüldüğünden çok kötü diyenler % 8.7 olarak belirlenmiştir. Türk-Amerikan ilişkilerinin geleceğini iyi görüyorum diyenler % 20, Türk-Amerikan ilişkilerinde karamsar olduğunu bildirenler % 11 olarak tespit edilmiştir. Veriler ABD'de yaşayan Türklerin Türk-Amerikan ilişkilerinin sağlıklı bir zemine dayanmadığı ve her an değişebileceği kanaatinde oldukları görüldüğünü vermektedir. Bu sonuç ABD'nin dünya genelinde tereddütlerle takip edilen politikalarının Türk vatandaşları tarafından da paylaşıldığını ortaya koymaktadır. Nato, Birleşmiş Milletler ve daha pek çok uluslararası organize de müşterek hareket eden ve iki müttefik devlet olarak kabul edilen Türkiye-Amerika ilişkilerinin Amerika'da yaşayan ve Amerikan politikalarını çok iyi bilen Türkler tarafından da kaygı ile karşılandığı anlaşılmaktadır. Veriler bazı örnekleri yukarıda verilen sebeplerden dolayı Türkiye ile ABD arasında zaman zaman gündeme gelen güven bunalımına ABD'de yaşayan Türklerin de iştirak ettiğini göstermektedir. Kendileri ile yaptığımız söyleşi de Türklerin büyük bir kısmı Türk-Amerikan ilişkilerindeki değişikliğin olumsuz yönde olacağı görüşünde olduklarını dile getirmişlerdir. % 20 oranında bir katılımcı ise bu problemlerin aşılabileceği ve Türk-Amerikan ilişkilerinde geleceğin daha iyi olacağı kanaatinde olduklarını belirtmişlerdir.

Türk-Amerikan İlişkileri

	Katılan Kişi	%	Geçerli %	Birikimli %
Türk-Amerikan ilişkileri çok iyi	45	12.4	12.7	12.7
Türk-Amerikan ilişkileri her an için değişebilir	169	46.6	47.6	60.3
Türk-Amerikan ilişkileri görüldüğünden çok kötü	31	8.5	8.7	69.0
Türk-Amerikan ilişkilerinin geleceğini iyi görüyorum	71	19.6	20.0	89.0
Türk-Amerikan ilişkilerinde çok karamsarıım	39	10.7	11.0	100.0
Toplam	355	97.8	100.0	
Cevapsız	8	2.2		
Toplam	363	100.0		

Anketimize katılan kadınlardan 17 kişi Türk-Amerikan ilişkileri çok iyi, 69 her an değişebilir, 13 görüldüğünden çok kötü, 27 geleceğini iyi görüyorum, 20 kişi de çok karamsarım cevabı vermiştir. Erkeklerden çok iyi diyenler 28, her an değişebilir 100, görüldüğünden çok kötü 18, geleceğini iyi görüyorum 44, çok karamsarım 19 olarak belirlenmiştir. Hem erkekler hem de kadınlarda büyük çoğunluğun Türk-Amerikan ilişkilerinin her an değişebileceği kanaatinde oldukları görülmektedir.

Aynı konuda eğitim seviyesine göre yapılan tasnifte ise şu sonuçlara ulaşılmıştır. 32 kişinin katıldığı ilkökul mezunlarında siyaset bakımından Türk-Amerikan ilişkilerini çok iyi görenler 9, her an değişebilir 11, görüldüğünden çok kötü 1, geleceğini iyi görüyorum 7, çok karamsar olduğunu beyan edenler 4 kişi olmuştur. 19 kişinin cevapladığı ortaokul mezunlarından çok iyi 4, her an değişebilir 5, görüldüğünden çok kötü 3, geleceğini iyi görüyorum 3, çok karamsarım 4 olarak belirlenmiştir. 73 lise mezunundan 12'si Türk-Amerikan ilişkisi çok iyi, 39'u her an değişebilir, 3'ü görüldüğünden çok kötü, 15'i geleceğinden iyimser, 4 kişi de çok karamsar olduğunu bildirmiştir. 140 kişinin katıldığı College ve Üniversite mezunlarından 13 çok iyi, 74 her an değişebilir, 12 görüldüğünden çok kötü, 21 geleceğini iyi görüyorum, 20 çok karamsarım cevabı verilmiştir. 48 kişinin cevapladığı mastur mezunlarından 4 çok iyi, 22 her an değişebilir, 9 görüldüğünden çok kötü, 10 geleceğini iyi görüyorum, 3 kişi de çok karamsarım cevabı vermiştir. Anketimize eğitim durumu doktora seviyesinde olan 43 kişi iştirak etmiş; 3 kişi çok iyi, 18 her an değişebilir, görüldüğünden çok kötü 3, geleceğini iyi görüyorum 15, çok karamsar cevabı verenler de 4 kişi olarak belirlenmiştir. Eğitim durumuna göre bir genelleme yaptığımızda Türk-Amerikan ilişkileri çok iyi diyenler 45, her an değişebilir 169, görüldüğünden çok kötü 31, geleceğini iyi görüyorum 71, çok karamsar 39 olarak belirlenmiştir. Veriler çalışmamızda yaşayan Türkler arasında Türk-Amerikan ilişkilerinin her an değişebileceği konusunda bir kanaat bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum Türk-Amerikan ilişkilerinin sağlam zeminlere dayanmadığı ve oturmadığı görüşünün ABD'de yaşayan Türkler tarafından da paylaşıldığını ortaya koymaktadır. Türk-Amerikan ilişkilerinin geleceğini iyi görme ve gelecekte ümitli olma konusunda en olumlu yaklaşım Üniversite mezunları arasında olmuş, bunu aynı puanla lise ve doktora seviyesindeki eğitim düzeyi takip etmiştir.

2. Amerika'daki Türklerin Siyasal Pozisyonları, Lobcilik ve Lobi Faaliyetleri

Devletlerarası ilişkileri şekillendiren diplomasi ve dış politika, yüzyıllar boyu merak ve ilgi çeken "sihirli" bir faaliyet kolu olmuş, bu durum günümüzde de geçerliliğini devam ettirmektedir. Diplomasi ve dış politikayı yürüten kişiler ve kullanılan metotlar değişse de kendi varlığı hep

devam etmiş, bundan sonra da devam etmek zorunda gözükmektedir. Ülkelerin dış politikaları sadece kendi ülkelerinden yürüttükleri politikalar veya resmi makamlarca yerine getirilen görüşme ve yazışmalar ile yapılmamaktadır. Yabancı ülkelerdeki vatandaşlar ve onların kurmuş oldukları dernek, vakıf ve benzeri sivil toplum kuruluşları ülkelerin en önemli politik güçleri olarak kabul edilmektedir.

Günümüzde bu da yetmiyor, kendilerini destekleyen, aleyhteki gelişme ve çalışmalara karşı çıkacak ve menfaatleri doğrultusunda çalışabilecek dostluk gruplarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bundan ayrı olarak ihtisaslaşmış "think tank" kuruluşlarından ve lobi şirketlerinden hizmet satın alınmaktadır.

Hemen hemen bütün ülkeler Amerika'da yaşayan vatandaşları vasıtasıyla Amerikan siyasetinde etkili olmanın yollarını aramakta, gerektiğinde onları organize etmekte ve onlara her türlü desteği sağlamaktan geri kalmamaktadır. Orada yaşayan kişiler ülkelerini ilgilendiren çeşitli konularda etkili ve yetkili kişileri bilgilendirme, kanaatlerini etkileme ve kamuoyu oluşturma gibi yöntemlerle ülkelerinin ve vatandaşlarının çıkarları doğrultusunda gayretler göstermektedirler. Kişisel bazda bizzat ziyaret, telefon, fax, telgraf, mektup ve e-mail gönderme, görsel ve yazılı basın yoluyla da amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadırlar. Destek veya protesto etkinlikleri, basın bildirisi veya diğer yollar ile görüş ve düşüncelerini kamuoyu ile paylaşma ve kamuoyu desteği kazanma gibi yollara başvurmaktadırlar.

Tüm bunlara ilave olarak Amerika'da ve Amerikan siyasetinde etkili olmanın en önemli yollarından biri lobi faaliyetinden ve lobıcilikten geçmektedir. Lobıcilik konusunda gerek Türk devleti gerekse ABD'de yaşayan Türkler ve onların kurmuş oldukları örgütler²⁵ tarafından çeşitli gayretler gösterildiği bilinmektedir.

Lobıcilik faaliyetlerinde devletlerin resmi olarak takip ettikleri politikalara ilave olarak onları destekleyecek ve kamuoyu oluşmasına katkı sağlayarak, onların hayata geçirilmesi için çalışacak sivil hareketlere önemli ihtiyaç duyulmaktadır. Bunda başarılı olabilmek için partilere üye olarak, onların gençlik ve kadın kollarında görev ve sorumluluk alarak bizzat siyasi faaliyetlerin içerisinde etkin yer almak gerekmektedir. Mahalli ve eyalet meclisleri ile senato ve millet meclisinde görev almak siyasetteki başarıya katkı sağlamaktadır.

Daha önce de belirtildiği üzere gerek yerel, gerekse milletvekilliği, senato ve başkan seçimlerinde oy kullanma hakkına sahip olan bir hayli Türk bulunmasına rağmen bu zamana kadar senato veya meclise giren bir Türk yetkili olmamıştır. Türklerin desteği ile seçilen veya Türk dostu

²⁵ Hasan Yavuzer, "Amerika'daki Türkler ve Kurmuş Oldukları Türk Dernekleri", *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, zfwf vol. 1, No 1 (2009).

olarak bilinen siyasilerin sayısının da oldukça az olduğu tespit edilmiştir²⁶.

Avrupa ülkelerine baktığımızda, Türklerin siyasi yelpazede daha aktif oldukları dikkat çekmektedir. Avrupa ülkelerinin hemen tamamında yerel yönetimlerde Türk temsilciler bulunmaktadır. Partilerin yerel örgütlerinde değişik kademelerde görev alan Türkler olduğu gibi genel merkezde de çeşitli görevlerde bulunan Türk kökenli kişilerin varlığı bilinmektedir. Avrupa'da parti eş başkanlığı, milletvekili ve senatör olarak görev yapan, Avrupa parlamentosuna seçilmiş ve yaşadığı ülkede bakanlık koltuğuna oturmuş Türkler olduğu bilinmektedir²⁷.

Avrupa ile kıyasladığımızda ABD'de yaşayan Türklerin siyasi bakımdan daha geri konumda oldukları dikkat çekmektedir. Seçilmiş bir tek Türk kökenli milletvekili veya senatör olmadığı gibi parti üst yönetimlerinde görev alan bir Türk'ün varlığı bilgisine de ulaşamamıştır. Çalışma alanımız Washington DC., Maryland ve Virginia da ise bu konularda bir Türk vatandaşı veya Türk kökenli bir ABD'li olmadığı ise tarafımızdan net bir şekilde tespit edilmiştir.

Globalleşmenin bir sonucu olarak günümüzde ülkeler kendi menfaatlerinin savunulması ve korunması ile aleyhteki gelişmelerin önlenmesi konusunda hizmet satın alma yoluna gitmektedir. Bunun için lobi kuruluşlarına milyonlarca dolar ödenmektedir. Türk devletinin de bu yolla Amerikan kamuoyu ve siyasetinde etkin olmaya çalıştığı bilinmektedir. Bu konuda önemli mesafeler alınmış olmasına rağmen gelinen noktada Amerikan kamuoyu ve siyasetinde başarılı olunduğunu henüz söyleme imkânı yoktur.

Amerika'da Ermeni Diasporası'nun iddiaları etkisiz hale getirilememiş, Rumların Kıbrıs'ta uyguladığı anlaşmaz tavrına rağmen Amerikan kamuoyu ve siyasilerinden gerekli tepki verilmemiştir. Türkiye ve Amerika iki müttefik ülke olmasına rağmen ikili ilişkiler de yaşanan sıkıntılardan pek çoğu çözülememiştir. Türk halkı Amerikan'ın güvenilir bir müttefik olduğu kanaatine henüz ulaşamamış, bu konuda ciddi tereddütleri olduğu bilinmektedir. Her iki kamuoyunda da karşılıklı güven bunalımı dikkat çekmektedir.

Bütün bunlar gerek Amerika'daki Türkler ve kurmuş oldukları sivil toplum örgütlerinin, gerekse de devletin para vererek hizmet satın aldığı lobi kuruluşlarının bu konuda beklenen başarıyı elde edemediklerinin göstergesi olarak değerlendirilmektedir²⁸.

²⁶ Ercüment Kılıç, *Sahibinden Satılık Amerika*, c. 1, s. 34-40, c. 2, s. 296-307.

²⁷ <http://www.turkforum.net/showthread.php?t=743997>, (22.07.2009).

²⁸ Geniş bilgi için bkz. Ercüment Kılıç, *Sahibinden Satılık Amerika*, c. 1-2; Hasan Yavuzer, "Amerika'daki Türkler ve Kurmuş Oldukları Türk Dernekleri" *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, zfwf vol. 1, No 1 (2009), p. 194-198.

Türk siyasetinde önemli bir yeri olan, uzun süre bakanlık yapan ve dış politika konusundaki uzmanlığı ile bilinen eski bakanlardan Kamran İnan, *“yabancı kamuoyuna ulaşmanın çeşitli yolları vardır. Basın yayın organları, ihtisaslaşmış tanıtma firmaları, dış misyonlar, lobiler, dışarıdaki milli varlık ve ziyaretler kamuoyu oluşturmada başvurulan vasıtalar”* demektedir.

Dış politika ile Türk-Amerikan ilişkileri ve Amerika’daki Türklerin siyasi arenadaki konumları ile ilgili yaşanmış pek çok tecrübe bulunmaktadır. Sözü fazla uzatmamak için bunlardan sadece bir örnek ile konuyu takdirlerinize arz etmek istiyorum. Kamran İnan’ın 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ve sonrasında yaşanan gelişmeler konusundaki şu sözleri Amerika’da yaşayan Türkler ile Rumların Amerikan siyasetindeki etkilerini dile getirmektedir.

*“1974 Kıbrıs Barış Harekâtı’nda haklı ve başarılı müdahalemiz dünya kamuoyuna yeterince anlatılamamış, müdahaledeki başarı müdahale sonrasında dünya kamuoyuna anlatmada gösterilememiştir. Bu konuda daha başarılı olan Yunanistan, 5 Şubat 1975 tarihinde alınan Amerikan Kongresi ambargo kararıyla Türkiye’yi zor durumda bırakmıştır. Bu maksatla bir Tanıtım Fonu kurulmasına, dışarıda bazı tanıtma firmaları kiralanmasına, Amerika’daki Türklerin bir ölçüde teşkilatlanmasına rağmen henüz bu alanda başarılı olduğumuz söylenemez. Bu durum sadece Amerika için değil Avrupa’da yaşayan vatandaş ve soydaşlarımız için de geçerlidir. Batı Avrupa ülkelerinde iki milyonu aşkın Türk henüz teşkilatlanmış, demokratik bir şekilde kendi haklarını ve milli menfaatlerini savunabilir hale getirilmiş değildir. Diplomasimiz, dış temsilciliklerimiz henüz bunun lüzumunu bile kabul etmiş değildir”*²⁹. Kamran İnan’ın sözleri Amerika’da yaşayan Türklerin Amerikan siyasetindeki etkisini göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Son cümlesi ise üzerinde çok daha fazla durulması ve çok tartışılması gereken bir konu olarak görülmektedir. İnan’ın bu sözleri söylerken Türk dış temsilcilikleri ve diplomasisini yermek gibi bir niyeti olduğu sanılmamaktadır. Eğer böyle bir kasıt olmadan bu sözler sarf ediliyorsa durum daha da ciddi ve daha da önem arz etmektedir. Sayın bakan *“diplomasimiz ve dış temsilciliklerimiz henüz bunun lüzumunu bile kabul etmiş değildir”* demektedir. Bu konudaki ihtiyacı en iyi bilen ve sıkıntıları en fazla yaşayan diplomatlarımız ve dış temsilciliklerimizdir. Eğer bunlar bunun lüzumunu bile kabul etmiş değillerse bu konuda sade vatandaşa söylenecek fazla bir şey kalmamış görünmektedir.

Kamran İnan, Kıbrıs Barış Harekâtı’ndan sonra Amerikan’ın Türkiye’ye karşı uyguladığı silah ambargosunun kaldırılması ile ilgili yapılan görüşmeler ve sonrasında yaşananları şöyle anlatmaktadır: *“Kıbrıs Barış*

²⁹ Kamran İnan, *Dış Politika*, Timaş Yayınları, İstanbul 2004, s. 24-25.

Harekâtı'ndan sonra Amerikan'ın Türkiye'ye uyguladığı silah ambargosunun kaldırılması teklifi 12 Temmuz 1975 tarihinde Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komisyonu'nda görüşüldüğünde, salon, kulisler Rum Amerikalılarla doluydu. İçeride benden başka Washington büyükelçiliğimizden bir memur vardı. O gün Rumlar ve getirdikleri şahitler, dünyanın yaradılışından bu yana, suç ve günah ne varsa, hepsini Türklerin hesabına yazdılar. Döktükleri kin ve iftiraldan dehşete kapıldım. Komisyon üyelerinden Solarz ile konuşmak istedim. Rumlar üstümüze yürüdü..."

Kamran İnan, Türkiye'ye uygulanan ambargonun kaldırılması ile ilgili hazırlanan kanun teklifinin Temsilciler Meclisi'nde görüşüldüğü gün yaşananları da şöyle dile getirmektedir.

"25 Temmuz 1975 günü, ambargonun kaldırılması kanun teklifi Temsilciler Meclisi'nde görüşüldü. Rumlar bu vesile ile Kongre'ye yağdırdıkları on binlerce telgraftan başka o gün Washington'a yirmi bine yakın insan getirdiler. Ben, bir hafta uğraşarak, New York'tan, günü-birlik, ancak kırk beş Türk getirebildim. Kongrenin etrafı, kulis ve balkonları Rumlarla doluydu. Türk olarak balkonda Büyükelçi Birgi, Washington Büyükelçimiz ve ben vardık. Rumların bazıları temsilcilerine "Türlklere oy verirsen seçim bölgeye geldiğinde arkana tekmeyi yersin" diye bağıyorlardı" demektedir. Kamran İnan, oylama sonucunu "bütün bu baskılara rağmen, 210'a karşı, 226 oyla kaybettik sözleriyle açıklamaktadır.³⁰ Böyle önemli ve kritik bir toplantı da Washington bölgesinden hiçbir Türk'ün tecrübeli siyasetçi İnan ve büyükelçinin yanında bulunmamasını veya hiçbir Türk'ün böyle bir toplantıya gelmemesini anlayabilmiş değilim. Washington Büyükelçisi'nin de hazır bulunduğu böyle önemli ve kritik bir toplantıya Washington, Maryland ve Virginia'da yaşayan Türklerden kimse getirilemeyip New York'tan günü-birlik kişiler getirilmesi düşündürücü ve anlamlı bulunmuştur.

Kamran İnan'ın şu sözleri Amerika'da özellikle de Washington metropoliten area'da yaşayan Türklerin Amerikan siyasetindeki etkilerini açıklamada ipuçları vermektedir. İnan, ambargonun kaldırılması için yapılacak oylama öncesi kongre üyeleri ile görüştüklerinde ve oylarının Türkiye'nin lehine olması taleplerini dile getirdiğinde, kongre üyelerinin, masası üzerindeki yüzlerce Rum telgraf ve mektubuna karşı, iki-üç Türk mektubu gösterdiklerini dile getirmektedir³¹.

Benzer durumu Ermeni meselesi ve sözde Ermeni Soykırım iddialarında da görmek mümkündür. Ermeni lobisi her türlü imkânı kullanarak gerek yerel bazda gerekse Temsilciler Meclisi ve Senatoda etkili olmaktadır. ATAA yetkililerinin, bu konuda duyarlılıkları ve ilgililere mektup yazmaları, mail göndermeleri, fax ve telefon ile ilgili ve yetkilileri bil-

³⁰ Kamran İnan, a.g.e., s. 72-73.

³¹ Kamran İnan, a.g.e., s. 74.

gilendirme ve kararlarını etkileme konusunda gayretleri bilinmektedir. Üyelerini de bu konuda harekete geçirmek için gayret sarf etmektedirler. Ancak, ATAA'nın çok fazla bir üye sayısı bulunmadığından ve etkili bir konumları olmadığından bu konuda başarılı olduklarını söyleme imkânı yoktur. Zaten Ermeni iddialarının eyaletler ve ülke bazında geldiği nokta ABD'deki Türklerin ve Türk derneklerinin Amerikan siyasetindeki başarı karnesini açıkça ortaya koymaktadır. Türklerin duygusal anlık tepkileri dışında Amerikan siyasetinde etkili olan diğer yolları pek kullanmadıkları gözlenmektedir. Mahallinde yapılan araştırmada başkent Washington DC, Maryland ve Virginia da yaşayan Türklerin kurmuş oldukları derneklerin Kıbrıs ve Ermeni meselesi gibi milli konularda birleştikleri ve ortak hareket ettikleri tespit edilmiştir³². Son yıllarda 24 Nisan'da Ermenilerin Türk Büyükelçiliği önünde yapacakları protesto eylemine bütün Türk derneklerinin destek verdikleri öğrenilmiştir. Hem tüm derneklerin destek vermesi hem de her türlü çağrı ve duyuruya rağmen Türklere çok fazla katılım olmamaktadır. Kendileri ile yaptığım görüşme ve konuyla ilgili gönderdikleri e-maillerde sınırlı sayıdaki katılımı organizeyi yapan Assembly of Turkish American Associations (ATAA) yönetiminin eskiye göre büyük bir başarı olarak değerlendirdikleri dikkat çekmektedir³³.

Özetlemek gerekirse, dünya siyasetinin belirlendiği ve pek çok lobi faaliyetlerinin yapıldığı Washington'da politik bakımdan Türklerin çok etkin olduğunu söyleme imkânı yoktur. ABD genelinde Yahudi ve Ermeni lobisi çok etkili bir konum kazanmış olmalarına rağmen Türk lobisi ve lobiciği son derece zayıf görünmektedir.

3. Barak Obama'nın Başkan Seçilmesi ve Amerika'daki Türklerin Konumu

4 Kasım 2008 seçimlerine gelindiğinde Amerikan kamuoyu başkan George W. Bush'un kötü yönetiminden bıkmış pek çok kişi bu yönetim anlayışından kurtulmak istiyordu. Demokrat partide ise eski başkan Bill Clinton'un eşi Hillary Clinton ve siyah aday Barak Hüseyin Obama yarışmaktaydı. Barak Obama siyahî bir aday olarak siyaset sahnesinde yer aldığı anda onun rengi ve Kenya asıllı babasının Müslüman bir kişi olması hem parti içindeki hem de Cumhuriyetçi muhalifler için en önemli koz olarak kullanıldı. Pek çok kişi Obama'nın Hillary karşısında yenilgiye uğrayacağına inanıyordu. Barak Obama'nın ön seçimde Hillary Clinton'u geçip demokrat parti adayı olduğunda da yine aynı gerekçelerle şans verilmeyordu. Sonunda Cumhuriyetçi aday Jhon McCain'in yarışı götür-

³² Hasan Yavuzer, "Amerika'daki Türkler ve Kurmuş Oldukları Türk Dernekleri", *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, zfwv vol. 1, No 1 (2009), p. 183-187.

³³ <http://www.ataa.org>.

ceği ve seçimi kazanacağı şeklinde ön yargılar vardı. Seçim heyecanının devam ettiği günlerde piyasada çalışan bir taksi ile Maryland'da yolculuk yapıyordum. Yol boyunca şoför ile tanıştık ve sohbet ettik. Günün konusu olarak söz seçimlere geldi. Etiyopya asıllı olan siyahî şoför Demokrat partili olduğunu ve Hilary Clinton'u desteklediğini bildirdi. Neden Barak Obama değil de Hilary Clinton dediğimde hafızamdan hiç çıkmayan şu sözleri söyledi. *"Beyaz saray beyaz saraydır. Amerikan halkı beyaz sarayı siyah bir başkana teslim etmeye hazır değildir."* Siyasi görüşü ne olursa olsun bu kanaat Amerika'da yaşayan pek çok kişi de mevcut olan bir görüştü. Obama'yı desteklediği halde bu endişesinden dolayı tedirgin olanlar vardı. Acaba Amerikan halkı siyah aday Barak Obama'ya Beyaz Sarayı teslim eder miydi?

Tüm bu endişelere rağmen Demokrat aday Obama'nın seçimi kazanması hem ABD hem de dünya kamuoyunda olumlu bir süreç başlatmıştır. Obama'nın başkan seçilmesi dünyanın pek çok yerinde zafer şenlikleri şeklinde kutlanmıştır. Bu görüntüler o günlerde televizyon ekranlarında ve yazılı basında geniş yer almıştır. Demokrat aday Barak Obama'nın başkan seçilmesi son zamanlarda ABD genelinde görülen ekonomik sıkıntıların aşılması ve bozulan dünya barışının sağlanmasında da yeni bir umut olarak değerlendirilmiştir.

Obama seçim sürecince *"değişim"* vaadinde bulunmuş, kendisinin başkan seçilmesi de değişimin ilk örneği olmuştur. Başkan seçildikten sonra yaptığı ve bütün dünyada merakla takip edilen ilk konuşmasında Obama *"değişim gerçekleşti"* ifadesini kullanmıştır. Bu sözden de anlaşılacağı üzere Obama ABD'de hayal dahi edilmesi zor olan bir başarı elde etmiş, seçilen ilk siyahî başkan olması ile de Amerikan tarihine geçmiştir. Böyle zorluklardan geçip gelen Obama'nın başkan olarak seçilmesiyle Türklerin Amerikan siyasetinde etkin olabilmesi için yeni bir süreç başladığı yorumları yapılmaktadır.

ABD'de yıllarca zor şartlar altında yaşayan ve ikinci sınıf insan muamelesi gören siyahların bu başarısı kendileri gibi zor şartlar altında yaşayan tüm dünya milletlerine de bir umut kapısı olmuştur. 1965 yılına kadar ikinci sınıf insan muamelesi gören siyah ırka mensup insanlar da bu seçim sonucundan sonra gelecek için daha umutlu olmaya başlamışlardır.

Daha önce belirtildiği gibi Obama'nın başkan seçildikten sonra yaptığı konuşma ABD kamuoyunda ve dünya genelinde takdir toplamıştı. İslam dini ve İslam ülkelerine yönelik yaptığı konuşmalar ise hem ABD hem de dünya genelindeki Müslümanlar tarafından memnuniyetle karşılanmıştır. Barak Obama'nın muhtelif zamanlarda ABD'de ziyaretleri esnasında da Türkiye ve Mısır'da İslam ülkelerine yönelik yaptığı konuşmalar ve verdiği mesajlar Türkiye ve İslam âleminde büyük takdir toplamıştır. Bundan sonraki süreçte bu beyanların ve yumuşak geçişli yapıcı açıklamaların icraata dökülmesi beklenmektedir.

4. Genel Değerlendirme

Diğer ülkelerden farklı bir siyasi yapılanma ve seçim sistemi olan ABD'de siyaset çoğu yerde olduğu gibi yerel örgütlerden ve yerel yönetimlerden başlamaktadır. Bu nedenle Amerika'da siyaset çok önemli ve uzun soluklu bir yer işgal etmektedir. Çeşitli kademelerde yetişmiş siyasi kadrolar ve bunlara destek veren kişi-kuruluş ve diğer etkenler ABD siyasetine farklı bir konum kazandırmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri de global bir güç olarak dünya siyasi arenasında çok etkin bir rol oynamaktadır. Başka ülkelerde olduğu gibi ABD'de de seçim zamanlarında gerek oy gücü gerekse maddi imkânlar ile siyasi partileri veya adayları desteklemek ve onlar için propaganda yapmak yaygın olarak yapılmaktadır. Bunda başarılı olanlar seçimden sonra hedeflerine ulaşma konusunda daha büyük avantajlara sahip olmaktadır.

Amerika'da yabancılar için siyasette başarılı olmanın en önemli yollarından birisinin yerel örgütler ve yerel yönetimler başta olmak üzere senato ve milletvekilliğinde görev almaktır. Siyasette görev alabilmek konusunda ülkede yaşayan yabancılar için yasaklayıcı herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Yasalarda bu konuda aranan şartlar belirlenmiş, bu şartları taşıyanlar seçme ve seçilme hakkına haiz bulunmaktadır. Seçme ve seçilme hakkına sahip olabilmek için ABD vatandaşı olmak ve vatandaşlığı aldıktan sonra yedi yıl geçmiş olma şartı aranmaktadır. New York'taki Türk Federasyonu başkanı Boztepe "ABD'de 100 bine yakın Türk, Amerikan vatandaşı olarak oy kullanacaktır. Bunun dışında bizimle çalışan ve aynı politikaları destekleyen 2 milyon civarında İran ve Azeri asıllı Türk'ün yarısı da oy kullanacak"³⁴ demektedir. Araştırma bölgemizde anketimize cevap veren Türklerden oy kullanma hakkına sahip olanların % 23 civarında olduğu tespit edilmiştir.

ABD siyasetinde en etkili yollardan biri siyasi kadrolarda etkin görev almaktır. Gerek yerel gerekse ulusal bazda iktidar sahibi olmak başka yerlerde olduğu gibi ABD'de de güce güç katmak demektir. Bunun için tüm uluslar Amerikan siyasetinde etkin olabilmek için yoğun gayret göstermektedirler. Kendisinin seçilme şansı olmayanlar ise kendilerine göre seçilme şansına sahip adayları desteklemek suretiyle güçlerini artırmaya çalıştıkları gözlenmektedir.

Amerika'da her yıl 24 Nisan'da yaşanan Ermeni soykırım iddialarının geldiği nokta Ermeni lobisinin gücünü, Türk lobisinin de başarısızlığını ortaya koymaktadır. Hemen her seçim döneminde gerek başkan, milletvekili ve senatör adaylarının, gerekse eyalet ve yerel yönetimlerdeki adayların Ermeni oylarını almak için onlara verdikleri vaatler ve bu ko-

³⁴ McCain ile Obama Arasındaki Türkler; *Türkiye Newsweek*,

<http://www.newsweekturkiye.com/haberler/detay/13677/McCain-ile-Obama-arasindaki-Turkler>
(28.07.2009).

nuda sarf ettikleri sözler Türk devletini ve milletini derinden üzmede, bunu önlemek için yoğun çabalar sarf edilmesini ve çeşitli tavizler verilmesini zorunlu kılmaktadır. Türk lobi faaliyetlerini yürütmek için Yahudi lobilerinden destek alınmakta, daha doğrusu Türk lobiciliğini Yahudi kuruluşlarının yaptığı bilinmektedir³⁵.

Amerika genelinde Türk kökenli pek çok Türk bulunmakta, Türkler buldukları yerlerde çeşitli dernekler altında teşkilatlanarak hareket etmektedirler. Bu dernekler orada yaşayan başta üyeleri olmak üzere diğer Türk vatandaş ve soydaşların haklarını korumak ve savunmak için mücadele vermektedirler. Kamuoyu oluşturma ve siyasileri yönlendirme gayretleri ile de Türkiye'nin menfaatleri doğrultusunda çalışmalar yapmaktadırlar. Türk hükümetleri bu çalışmalarını desteklemek için Washington DC'deki ATAA ve New York'taki Türk-Amerikan Dernekleri Federasyonu (TADF) gibi şemsiye kuruluşlara parasal destek sağlamaktadır. Bundan ayrı olarak kamuoyu oluşturmak ve çıkarlarını korumak için Türkiye ABD'deki lobi şirketlerine her yıl milyonlarca dolar ödemektedir.

Mevcut haliyle hem ABD'de yapılan-yaptırılan lobi faaliyetlerinin hem de Amerika'daki Türklerin kurmuş oldukları dernekler veya bireysel bazda yapılan çalışmaların Türkiye'nin menfaatlerinin korunması ve Türk-Amerikan ilişkilerinin gelişmesi bakımından yetersiz olduğu dikkat çekmektedir. Gelinen noktada ise yapılan ve yaptırılan lobi faaliyetlerinin ABD siyasetinde etkili ve başarılı olduğunu söylemek mümkün değildir.

5. Sonuç

Siyaset yönetme sanatıdır. Bu sanatı iyi bilenler ve iyi kullananlar siyasette her zaman başarılı olmuştur. Bundan sonraki süreçte de durumun böyle olacağı varsayılmaktadır. Bu durum yerel ve ulusal yönetimler için geçerli olduğu gibi ABD gibi çok uluslu olan, bölgelerinde ve dünya siyasetinde söz sahibi olmayı hedefleyen ülkeler için de geçerlidir.

Washington DC; Maryland ve Virginia'da yaşayan Türklerin Amerikan siyasetinde etkili olamadıkları görülmektedir. ABD geneline baktığımızda da senatör ve milletvekili olarak Türk kökenli hiç kimse bulunmamaktadır. Yerel yönetimlerde de aynı durumu görmek mümkündür. Bu durum orada yaşayan Türklere ve sivil toplum kuruluşu olan (STK)'lara büyük görev ve sorumluluk yüklemektedir.

Amerikan vatandaşlığına geçmek ve siyasi partilere üye olarak çeşitli kademelerde görev almaları konusunda halkın bilinçlendirilmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir. İmkân ve güçlerini birleştirerek Türk kökenli milletvekili ve senatör çıkarma yoluna gitmeleri, daha sonra da bu sayıyı azami şekilde artırmanın yollarının aranmasında zaruret görülmektedir. Bu gerçekleşene kadar Türk dostu olarak bilinen ve gerek orada yaşayan

³⁵ Ercüment Kılıç, *Sahibinden Satılık Amerika*, c. 1, s. 55.

Türkler gerekse de Türkiye'nin menfaatleri doğrultusunda politika takip edecek adayları destekleyerek onların seçilmelerine katkı sağlamak yararlı görülmektedir. Şu bir gerçek ki dış politikanın olmazsa olmaz önemli iki unsuru vardır. Bunlardan birincisi yurt dışındaki vatandaş ve soydaşlar ile onların kurdukları teşkilatlar, ikincisi ise oralandaki dostlardır. Bu iki güçten daha fazla yararlanılması için gayret gösterilmesinde zaruret görülmektedir.

Sosyolojik bir gerçek olarak her şey değişim halindedir. Böyle bir durumda statükocu bir anlayışın başarılı olması söz konusu değildir. Zaman değişiyor, olaylar, kişiler, şartlar kısaca dünya değişiyor. Bu değişimde ayakta kalmak isteyenler değişime ayak uydurmak zorundadır. Dünyadaki değişimden hiç şüphe yok ki Amerika'da nasibini almakta, değişime ayak uydurabilmek ve değişimi yönetebilmek için yeni konjonktürler belirlemektedir. Bu zamana kadar Amerikan siyasetinde etkin olmayan Amerika'da yaşayan Türklerin de yeni konjonktürler belirleyerek Amerikan siyasetinde etkili olmanın yollarını aramaları ve bulmaları hem kendileri hem de Türkiye'nin çıkarları açısından önem arz etmektedir.

Kaynakça

Abay, Ali Rıza, "Göçmenlerin Şehir Algısı ve Şehirleşmelerinin Gecikme Sebepleri (İstanbul Örneği)" *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, Kasım-Aralık 2003, Sayı: 147, s. 163.

Erdemir, Halil, "Türkiye'den Federal Almanya Cumhuriyeti'ne İşçi ve Beyin Göçü" *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, Mart-Nisan 2004, Sayı: 149, s. 167-168.

Kılıç, Ercüment, *Sahibinden Satılık Amerika*, Babil Yayınları, c. 1-2, İstanbul, 2008.

Armaoğlu, Fahir, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1980)*, c. 1-2, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1991.

Yavuzer, Hasan, "Amerika'daki Türkler ve Kurmuş Oldukları Türk Dernekleri" *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, zfwf vol. 1, No 1 (2009).

İnan, Karman, *Dış Politika*, Timaş Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, 2004.

Türkdoğan, Orhan, *Bilimsel Değerlendirme ve Araştırma Metodolojisi*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1995.

Çelebi, Nilgün, *Sosyal Bilimlerde Yöntem*, Aba Yayınları, Konya, 1996.

Karasar, Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Alkım Yayınevi, 7. Baskı, İstanbul, 1995.

Güven, Sami, *Toplumbiliminde Araştırma Yöntemleri*, Ezgi Kitabevi Yayınları, 6. Baskı, Bursa, 1996.

Elektronik Kaynakça

<http://www.ataa.org>, (15.07.2009).

- <http://www.atadc.org>, (12.07.2009).
- <http://www.america.gov/st/washfile-english/2007/January/20070109140913HMnietsua0.1988794.html>, (20.07.2009).
- <http://www.amerikanvizesi.com/?gclid=CI0m4OC-8ZsCFQUUzAodWAKk-A>, (23.07.2009).
- <http://www.diewelt-dertuerken.de/index.php/ZfWT>, (24.07.2009).
- http://www.en.wikipedia.org/wiki/United_states#Etymology, (26.07.2009).
- http://www.en.wikipedia.org/wiki/Elections_in_the_united_states, (20.07.2009),
- http://www.en.wikipedia.org/wiki/United_states, (15.07.2009).
- http://www.factfinder.census.gov/servlet/SAFFPopulation?_submenuid=population_0&_sse=on, (23.07.2009).
- <http://www.genç-dusunce.com/index.php/topic,66.msg66/topicseen.html>, (16.07.2009).
- <http://www.newsweekturkiye.com/haberler/detay/13677/McCain-ile-Obama-arasindaki-Turkler>, (28.07.2009).
- <http://tadf.org>, (15.07.2009).
- http://www.tr.wikipedia.org/wiki/2008_ABD_ba%C5%9Fkanl%C4%B1k_se%C3%A7imleri, (26.07.2009).
- <http://www.turkforum.net/showthread.php?t=743997>, (20.07.2009).
- <http://www.turkishforum.com.tr/tr/content/2008/11/14/turkiye%e2%80%99den-obama-icin-6-lobici/>, (22.07.2009).
- <http://www.turkishforum.com.tr/tr/content/2008/11/18/mccain-ile-obama-arasindaki-turkler>, (20.07.2009).
- <http://www.usa.gov>, (23.07.2009).
- <http://www.usconstitution.net/const.html#Am14>, (20.07.2009).